

LAPUAN LIIKE ULKOMAALAISTEN ARVOSTELEMENA.

Lapuan liike — ja sen muun lain-säädännön puutteessa kommunismin poistamisessa käyttämä "Lapuan laki" — on luonnollisesti herättänyt suurta huomiota kaikkialla maailmassa. Aina Amerikasta saakka lähettivät johtavat ulkomaalaiset lehdet tänne edustajiaan eduskunnan istuntoja ja talonpoikaismarssia seuraamaan. Monet lehdet ovat laatineet artikkeleinsä ja uutisensa maamme sanomalehtien ja S.T.T:n tarjoaman aineiston mukaan. Mutta paljon on myös ulkomaalaisia lehtilausuntoja ja väritettyjä uutisia, joista selvästi kuultaa läpi täältä tarkoituksella annettu Lapuan liikkeen vastainen sävy. Jopa on suorastaan täällä valmiiseen asuun kirjoitettujakin. Varsinkin sosialidemokraattisissa ja puolkommunistisissa lehdissä on paljon kotisocialistiemme kiertoartikkeleja, jotka ovat sitten levereerattu ulkomaalaisten sosialidemokraattien välityksellä ja nimillä eri lehtiin, kuin myöskin meikäläisistä sosialistilehdistä otettuja, ulkomaalaisiin lehtiin lainattavaksi kirjoitettuja artikkeleita ja Työv. Sanomal. Toimistoston samassa näkökulmassa hankittuja tendenssihaastatteluja. Myöskin löytyy paljon ruotsalaiseen kansanpuolueeseen lukeutuvien Lapuan liik-

keen vastustajain välittämiä tietoja, ja tšekäläisten ruotsinkielisten sanomalehtien leikkeleitä. Eikä osa liberaaleistammekaan ole näistä synneistä vapaita; ulkolaisiin vapaamielisiin lehtiin on salakuletettu tietoja, jotka ovat selvästi lähtöisin Lapuan liikkeelle yritetyn vastaliikkeen hommaajain taholta.

Ja mikä omituisinta: Kaikki nämä meille epäedullisten tai Lapuan liikettä ulkomaiden kautta iskevien ja vääristelevien tietojen sinne lähettäjät ovat samoja, jotka täällä huutavat Lapuan liikkeen turmiollisesta vaikutuksesta maamme arvoon ulkomailla; ikäänkuin jokainen tarkkasilmäinen, ajatteleva lukija ei ulkomaalaisia lehtilausuntoja lukiessaan voisi erottaa sikäläisten lehtien vapaan arvostelun mukaan laadittuja ja kotoisten puoluegramofoonilevyjen jäljennöksiä toisistaan.

Esittelemme tässä ulkomaalaisten lehtien satojen kirjoitusten joukosta eräitä lausuntoja lukijain omakohtaisesti arvosteltaviksi. Selvyyden vuoksi ei lausuntoja ole otettu aikajärjestyksessä, vaan maajärjestyksessä, päivämäärästä ja puolueyhmyksestä välittämättä.

RUOTSALAISIA LAUSUNTOJA:

Stocholms Tidningen kirjoittaa "Suomen Lukon" perustamisen jälkeen:

»Jos kuvitellaan, että »Suomen lukko» edustaa Suomessa yleistä käsitystä siitä, miten isänmaanvastaiseen kommunistiseen kiihoitukseen olisi sopivimmalla tavalla reagoitava, erehdytään suuresti. Mutta yhtä erheellistä olisi sellaisen johtopäätöksen tekeminen Lapuan kokousta vastustavista ilmaisuista, että porvarilliset piirit Suomessa yleensä katsoisivat tarpeettomaksi ja hyödyttömäksi myöskin pakkokeinoin vastustaa kommunistista kiihoitusta. Suomen kansa tietää verisestä kokemuksesta, mitä irtipääsyt, venäläistä alkuperää oleva kommunismi merkitsee. Oikeusvaltiona Suomi suhtautuukin päättäväisemmin laittomaan ainekseen kuin erällä muilla tahoilla katsotaan olevan tarpeellista siihen suhtautua. Lapuan kokous tulee kenties osoittamaan, että sillä on ollut erikoinen tehtävä herättäessään sosialidemokraateissa intohimoisen rakkauten vallassaolevaan yhteiskuntajärjestykseen, valtiomuotoon ja lakiin. Miten monessa kommunistikokouksessa onkaan esiintynyt lainrikkomuksiin yllyttäviä puhujia. Tämähän suorastaan kuuluu kommunistisen taktiikan aakkosiin. Jos nyt kommunismia vastustavan, myöskin lain ulkopuolella oleviin pakkotoimenpiteisiin kehoittavan propagandan pitäisi sosialidemokraattisen käsityksen mukaan aiheuttaa syytteen maanpetoksesta, täytyy tämän kannanoton myöskin tuoda muassaan eräitä johtopäätöksiä niiden vaatimusten suhteen, joita sen jälkeen voidaan asettaa sosialidemokraattien laillisuusinnolle silloinkin, kun ovat kysymyksessä kommunistit.»

Toisessa kirjoituksessaan:

"Suomen elävän tällä hetkellä kriisikautta, jonka ratkaisu voi määrätä sen kohtalon pitkiksi ajoiksi.

Itse lapualaisliike, jossa voi huomata Suomen ja Ruotsin yhteisestä historiasta tuttuja talonpoikaisnousun alkuperäisiä piirteitä, on ainakin oleellisimmalta osaltaan väliin pimeässä hiipivän, väliin röyhkeästi uhmailevan vieraan barbaarivaltion palkkasoturien sisäisen vihollislauman herättämän

luonnollisen vastamielisyyden ilmausta. Mutta juuri tämä sisältää samalla suuren vaaran, että lainrikkomukset tai kiivaat vaatimukset lapualaisliikkeen taholta saavuttavat niin suurta ymmärtämystä, että katsellaan läpi sormien sitä, mikä kuitenkin sisältää uhkaa loukkaamattomia oikeusperiaatteita vastaan. Vaaraa katsellaan kuitenkin Suomessa, eikä vähemmän hallituksessa, avoimin silmin, ja sen ohimentyä voidaan jokseenkin varmasti sanoa kriisin ratkaisun vahvistaneen eikä suinkaan heikentäneen Suomea oikeusvaltiona. Maallahan on, niin nuori kuin sen kansallinen itsenäisyys onkin, kuitenkin vanha ja voimakas oikeusperintö."

Polemisoidessaan Lapuan liikettä väärin arvostelevia vastaan lausuu lehti:

"Suomen kansa on enemmän kuin vuosisadan saanut kärsiä itämaista herruutta, ja se on saanut kohdistaa kaiken voimansa ja väkensä länsimaisen, pohjoismaisen oikeustradition puolustamiseen. Kun maailmansodan mullistukset asettivat sen omille jaloilleen itsenäisenä kansakuntana, oli sen ensimmäinen kokemus se, että sen täytyi ase kädessä puolustaa länsimaista vapauskäsitettä uutta idän hyökkäystä vastaan, joka tällä kertaa tapahtui väärinkäytettyjen punaisten värien merkeissä. Sisällissotaansa sanovat suomalaiset vapaussodaksi, ja siinä on paljon totuutta. Ne kansakunnan ainekset, jotka nousivat maanlaillista hallitusta vastaan, pyrkivät asettamaan maan uudelleen vieraan vallan alaiseksi. Kommunismi alkoi Suomessa avoimena maanpetoksena ja verisenä kapinana. Voisiko joku odottaa, että vähän enemmän kuin vuosikymmen sen jälkeen saatetaisiin Pohjanlahden toisella puolella katsella kommunisteja samalla puoliksi humoristisella ylimielisyydellä, jonka me yleensä voimme sallia itsellemme, kun ovat kysymyksessä omat punaisemme tyyppiä „ent. kavaltaja Peterzon" (tekaistu henkilö tunnetussa ruotsalaisessa pilalehdessä Grönköpings Veckoblad)? Lukuunottamatta kokonaan sitä tosiseikkaa, että Suomi on melkoisesti likempänä Neuvostounionia kuin Ruotsi, ja että Moskovan tuntosarvet ovat siellä paljon lähempänä kuin meillä. Mei-

dän täytyy muistaa, jos tahdomme olla oikeamielisiä, että suomalaisen täytyy reagoida kommunismin toisella tavalla kuin ruotsalaisen. Meillä se on teoria, siellä se on ollut sängen verinen käytännöllinen kokemus. Eikä kukaan epäile että kommunismin esitaistelijat tuntevat palavaa halua saada kseen uudistaa suuren yrityksensä ja kistaa tappionsa."

Lehden Helsingin kirjeenvaihtaja kertoo pääministeri Svinhufvudin suostasta haastattelusta:

"Kun haastattelijat huomautti kommunistiedustajien väkivaltaisesta poisviemisestä ja muista seikoista, niin pääministeri vastasi:

"Kuten tavallista kansanliikkeiden puhjetessa, niin on myöskin Lapuan liikkeen taholta esiintynyt eräitä lakia ja yleistä järjestystä vastaan sotivia toimenpiteitä, mutta verrattuna siihen, mitä muissa maissa on tapahtunut, ne eivät ole olleet vaikealatuksia. Tällaisissa tapauksissahan tavataan käyttää ampuma-aseita ja ihmishureja esiintyy. Lapuanmieliset ovat käyttäneet vain keppejä ja tarjonnet automattoja. He ovat antaneet selkäsauvoja ja se auttaa, pääministeri lisää leikkilisesti."

Sen sijaan epäonnistui lehden haastattelijat käydessään Lapualla tietoja hankkimassa. Eräiden kotiruotsalaisstemme vaikutuksen alaisena hän kyhäsi jutun, jonka todenperäisyyttä on lehden mahdotonta millään todistaa.

Dagens Nyheter vertailee talonpoikaisliikettämme fascismin:

"Yhtäläisyys Italian fascistisen hallituksen ja suomalaisen Lapuan talonpoikaisvalan välillä esiintyy myöskin hallituksen toimintatavassa. Välinpitämättömyys väkivallanteijöitä kohtaan on yhteistä. Korkeintaan voi tulla kysymykseen jonkinlainen moraalinen painostus, ystävällinen pyyntö pysyä järjestyksessä, mitä mahdollisesti seuraa alaisille viranomaisille annettu kehoitus. Mutta mitään todellista väkivaltaisuuksiin kiinnikäymistä ei tapahdu. Ketään ei pidätetä. Näyttää kuin vallitsisi yleinen yhteisymmärrys olla toimittamatta tutkimuksia pitemälle kuin että ne jäävät tuloksettomiksi.

Tiedetään, mihin tällainen myöntöväisyyspolitiikka johti Italiassa. Suomen viime viikkojen tapahtumat viittaavat samaan suuntaan, vaikka väkivaltaisuuksia tähän saakka ovat pysytelleetkin määrättyissä rajoissa. Se on kuitenkin aste- eikä laatueroitus. Jokainen, joka ponnekkaasti puolustaa lapualaisille epämieluisia kantaa, antautuu henkilökohtaiselle vaaralle alttiiksi. Ei ole sitä turvaa, jota pitäisi voida odottaa viranomaisten taholta — sitä ei ole ainakaan tähän saakka ollut.

Tällä olotilalla on paljon yhtäläisyyksiä Italian fascismin murrosajan kanssa. Ei ole kysymys vain ulkonaisista ilmiöistä, vaan tekojen pohjana olevasta ajatustavastakin."

Toisen kerran on lehti vielä ärtyneempi:

"— — kommunistiuhka on Suomen tasavallassa tuskin koskaan ollut pienempi kuin nykyään. Itse lapualaisliikkeessä erottaa yhdistelmän primitiivistä uskonnollisuutta ja fanatismia, poliittista oikeistoradikaalisuutta ja aitosuomalaista nationalismia. Suomi kärsii arvonmenetyksen, joka ei ilmene miinuksena vain siinä taloustilissä, missä maan luottomahdollisuudet arvostellaan, vaan yleispoliittisena ja siveellisenä alaspäinmenona. Kuka tahtoo antaa rahoja vaitiolle, joka katsoo tarvitsevänsä turvautua hätätoimiin, vaikei bolshevikien ole onnistunut hankkia itselleen useampia kannattajia kuin mitättömän lahkon, merkitysettömän vähemmistön valtiopäivillä? Eikö ole kohtalon ivaa — tai todistus inhimillisestä ymmärtämättömyydestä — että he (suomalaiset) nyt esiintyvät vanhan kasakavallan perillisinä koettaen polkea jalkoihinsa sen, mikä on poistettavissa vain enentyvällä valistuksella? Käärmeen munista tulee käärmeenpoikia. Lapualaisliikkeestä saattaa tulla ainoastaan pahaa.»

Eduskunnan hajoituksen jälkeen lehti kirjoittaa:

"Oli valittava kahden pahan välillä. Sosialidemokraatit valitsivat suoran linjan. He tekivät ensimmäisen tarjouksen, mutta eivät menneet pidemmälle. He ottivat vastataksensa hylkäämisestä. Heidän asenteensa herättää suurta sympatiaa ja kunnioitusta. Heidän, muutamien ruotsalaisten

tukemina, ottamansa asenne pitää, yhtä kai-
ken, vakiintuneen länsimaisen oikeustajun-
nan kanssa, ja on vaikea uskoa muuta kuin,
että se tuo ajanmittaan voiton myös Suo-
meen."

"Tulevaisuus osoittakoon, kuka on rat-
kaissut asian parhaiten. Ensimmäinen vai-
kea koetuskivi tulee eduskunnan hajoituksen
jälkeen. Lähikuukausina tullaan näyttel-
mään agitatorista noidan tanssia, joka on
näillä leveysasteilla vertaistaan vailla. Ul-
koparlamentaarinen liike ei ole saanut
kaikkia lapuanlakejaan. Sensijaan se val-
mistelee lapuanvaaleja. Sillä tavoin arvel-
laan voitavan vahvistaa diktaturia, joka
kuolleenkäsillään on estänyt vapaan mieli-
piteen muodostamisen valtiopäivillä. Mah-
dollisesti onnistutataan — ajaksi. Mutta ke-
hitys manaa ennemmin tai myöhemmin
ajattelevimpien eteen kuvan skorpionista,
joka itse pistää päähänsä omalla hännäl-
lään".

Ja vähän myöhemmin:

"Lapualaiset ovat nyt alkaneet peloittaa
niitä, jotka ajattelevat toisin kuin he.
"Suuri purjehdus" aloitetaan meriväen
pokenemisella. Uhataan ja määräillään sa-
malla kun lapualaiset rovasit uhkaavat
Herran rangaistuksella uskottomia ja siu-
nauksella kaikki tosi-israelilaisia. Tarkoi-
tuksena on pakottaa eduskuntaehdokkaat
ankaraan tutkintoon. Se, joka ei kestä koeta,
hyljätään. Ja jottei kukaan pääsisi edus-
kuntaan ilman Lapuan johdon mainetodis-
tusta, määrätään yleinen porvarillinen vaali-
liitto. Suuren tyylin pakkotoimintaa, toisin
sin sanoen — koneisto, joka takaa sata-
prosenttisen lapualaishiivan. Tämän menet-
telyn jälkeen olisivat kaikki puolueet —
"punaisia" luonnollisesti lukuunottamatta —
lapualaisten kuuliaisia välikappaleita. Useim-
mille lienee kuitenkin hiukan vaikeata löy-
tää erotusta tämän hallitustavan ja fascis-
min välillä. Taistelu "puoluepyyteitä" vas-
taan, jota väitetään käytävän, on muodostu-
nut taisteluksi vapaata mielipiteiden luo-
mista vastaan. On todellakin kysymys joko
— tahi. Mutta lapsellista on luulla lapualai-
sen Suomen merkittävän, että "selvää suun-
taa kulkien olisi vapaiden ulappojen kaut-
ta päästy yhdistävään ja turvalliseen pää-
määrään". Yhtenäisyys, joka on siinä, että

vedetään rintama punaisten ja valkoisten
välille samoin kuin v. 1918, ei ole paljon-
kaan arvoinen. Turvallisuus, joka on saavu-
tettu siten, että puolet maan väestöstä on
työnnetty katkeraan oppositioon, kieltää
itse itsensä".

Göteborgs Handels- och Sjö-
fartstidning kirjoittaa:

"Vaatimus, että jotain on tehtävä, on saa-
nut ilmaisuksensa kommunisminvastaisesta liik-
keestä. Mikään ei ole kansan miehelle sel-
vemmin osoittanut vapauden ja itsenäisyy-
den heikkoutta kuin se, että bolschevismi,
joka 12 vuotta sitten venäläisten mukana
karkoitettiin maasta, vielä kahdentoista
vuoden kuluttuakin elää ja että sillä on
voimaa lähettää 25 miestä eduskuntaan.
Kun pettymys sen johdosta, että on käy-
nyt niin kuin on käynyt purkautui kom-
munisminvastaiseen liikkeeseen, heräsi aki-
tiivisuus itsestään kautta maan. Nyt on ky-
symys vain siitä, kuinka tämä isänmaal-
linen aktiivisuus saadaan tekemään hyvää
ja olemaan tuottamatta vahinkoa."

Svenska Dagbladet:

"Kommunisteja vastaan Suomessa on val-
lalla suuri ja oikeutettu suuttumus. He ei-
vät ole salanneet aikomuksiaan ensimmäi-
sessä parhaassa tapauksessa väkivaltaisesti
kaataa nurin Suomen yhteiskunnan ja luo-
vuttaa vallan barbaarille Venäjälle. Omien
sanojensa mukaan he ovat maanpettäjiä ja
heitä on kohteltava sen mukaisesti. Mutta
he ovat oppineet pysyttelemään tasapai-
nossa lain äärimmäisellä reunalla, ilman
että heitä on voitu osoittaa syyllisiksi ta-
vallisten lainopillisten sääntöjen mukaan.
He ovat käyttäneet jokaista aukkoa lain-
säädannössä maanpetoksellisen propagan-
dansa hyväksi. On ymmärrettävissä, että
voimakas mielipide nousee sellaista puo-
luetta vastaan; vastavaikutus jokaista maan-
petosyritystä vastaan etsii voimakkaita kei-
noja sellaisten pyrkimysten tukahduttamiseksi.
Ensi sijassa on valtiovallan asia tais-
tella tätä maanpetoksellista propagandaa
vastaan, mutta on ymmärrettävissä, että
intohimoinen kansa, joka alkaa epäillä val-
tion viranomaisten kykyä lain rajoissa vie-
dä tämä taistelu voittoon, jonakin hetkenä
tempaa aloitteen omiin käsiinsä.

Tällä ei kuitenkaan puolusteta laitto-

muuksia. Ajan pitkään ei päästä mihinkään laittomuuden ja joukkojen oikeuden teitä käyttämällä. Jos tätä menetelmää keran käytetään ei koskaan tiedetä, minkä etujen palvelukseen sitä joskus toiste voidaan käyttää. Mutta minkä on oltava selvää, on se, etteivät aktiiviset kommunistit voi järjestäisiin syihin vedoten vaatia porvarillisen yhteiskunnan oikeusjärjestystä turvakseen. Mitä muuta he ovat kuin loisia tässä oikeusjärjestyksessä? Itse he tekevät kaikkensa sen tuhoamiseksi. Jos he jollakin kaappauksella saisivat vallan yhteiskunnassa, revittäisiin jokainen tunnustettu oikeussääntö rikki ja heitettäisiin tulleen, eivätkä heidän entiset vastustajansa voisi odottaa mitään sääliä. Sen, mitä nyt tapahtuu Suomessa, on oltava vakavana varoituksena kommunisteille kaikissa maissa, ei vähimmän meidän omassa maassamme (s. o. Ruotsissa). Jonkun aikaa voivat he elää loisina yhteiskunnassa, mutta he tulevat aina kantamaan nimikilpeä "isänmaantieturi" ja tietämään, että he voivat keran saada osakseen sellaisen kohtelun, jonka he ansaitsevat."

Toisen kerran kirjoittaa samassa lehdessä Gustaf Stridsberg m. m. :

"Kun saa elää levossa ja rauhassa, unohtaa helposti monet tämän olotilan oleelliset edellytykset. Tämä koskee ehkä ennen muuta valtiota ja yhteiskuntaa. Ne ajat, jolloin luotiin meille nyt niin luonnolliselta tuntuva laillinen järjestys, ovat kaukana menneisyydessä, josta me nyt luemme historioiden jokseenkin samaan tapaan kuin katselemme kuvia kivikauden ajan ihmisen elämästä.

On näin ollen häipyneet tietoisuudesta, ettei laillinen järjestys pysy pystyssä minkään luonnonlain voimasta tai ettei se ole minkään sellaisen kehityksen vankkumaton tulos, joka kerran, saavutettuaan päämääränsä, jää pysyväisesti voimaan. Kaikki se, mikä lainalaisessa vapaudessa tuntuu meistä ilman muuta oikealta, on kuitenkin tulosta sellaisesta hyvin pitkästä kehityksestä, joka voimassa pysyäkseen tarvitsee aivan erikoisen ilmapiirin.

Niinkauan kuin ilma on jotenkuten sel-laista kuin sen pitääkin olla, ei sitä ajatella. Jos huomautamme, että jossain toi-

nessa maassa ilmeisesti jokin on vinossa, suhtaudumme siihen syvemmin asioihin perehtymättä. Jos taas tunnemme jotain sulkaisuutta siihen yhteiskuntaan, jossa rauhattomuuksia tapahtuu, tulemme helposti erikoisen arvosteleviksi, milloin yhteiskuntajärjestyksen edustajat tuntuvat meistä ylittävän laillisia valtuuksiaan, taikka jos sitä tekevät saman tarkoitusperän hyväksi toimivat kansalaiset.

Tämä arvosteleva ajatustapa on hyvin luonnollinen ja yleensä ainoa varma ja oikea lähtökohta. Mutta se on etupäässä sellaisen laillisen järjestyksen turvissa vallitsevan rauhallisen ja häiriintymättömän olotilan tulos, jossa kaikkinaiset voimakeinot yhteiskunnan puolelta muita kuin varsinaisia rikollisia vastaan ovat käyneet tarpeettomiksi. Silloin unohdetaan vähitellen, että rikollinen toiminta voi kohdistua muuhunkin kuin ihmisten henkeen ja ruumiiseen, heidän omaisuuteensa ja rauhaansa. Unohdetaan, että yleistä järjestystä vastaan tehty rikos voi olla muutakin kuin pahenusta herättävää käyttäytymistä ja yhteisen omaisuuden vahingoittamista. Vehkeily valtion turvallisuutta vastaan, valtiopetos ja muu sellainen alkaa sitävastoin unohtua ja näyttää kuuluvan menneisyyteen, samoin kuin kähäräperuukit taikka hirttopaikat.

Sellaisissa olosuhteissa on käsitys yhteiskuntajärjestyksen ja valtion itsepuolustuksen tarpeellisuudesta ja oikeudesta joutunut menettämään todellisuusvärinsä. Ajatuksen- ja sananvapauden ihanteita ei kuitenkaan kehitetä eikä vahvisteta viemällä ne niin pitkälle, että ne hävittävätkin omat olemassaolomahdollisuutensa. Unohdetaan, että itse sananvapauskin voidakseen säilyä, tarvitsee sellaisen voimakeinoilla varustetun yhteiskuntajärjestyksen, jota voidaan puolustaa ja jota puolustetaan. Muussa tapauksessa tulee sananvapaudesta lopulta nykyaikaisessa yhteiskunnassa tapahtuvan »solumuodostuksen» synnyttämän loiskavullisuuden erikoisoikeus, joka vaatii itselleen oikeutta saada turvallisesti nauttia kaikkia lainkuuliaisien kansalaisien oikeuksia, mutta myös lyhentämätöntä oikeutta itse käyttää rajattomassa määrässä väkivaltaa ja röyhkeyttä anastaakseen yhteiskuntavallan.

Tässä kohden on epäilemättä käsityk-

semme valtiojärjestyksen ja yhteiskuntaelämän elävästä todellisuudesta hyvin suurensa määrässä himmentynyt, samoin kuin ollaan taipuvaisia unohtamaan ne vahingonvaarat, jotka eivät uhkaa usein eivätkä kourantuntuvina.

Kun peloittavat tapaukset äkkiä ilmoittavat, että tämä on sokaistumista, uhkaa riskiä kaikkein traagillisin: toisaalta rakkaus perityn laillisen järjestyksen pyhyteen, vastenmielisyydentunne jokaisella sitä ylittävällä askeleella, kaikkien niiden seuraamusten pelko, joita kokemus on opettanut sellaisista askeleista olevan. Siltä, johon ei syvästi koskisi se »joko — tahi», jonka eteen moni Suomen ruotsalainen nyt on joutunut, täytyy kokonaan puuttua sellainen mielikuvituskyky, joka yksin tekee meidät mahdollisiksi käsittämään toisten aikain ja toisten ihmisten pulmia.

Tässä pulmassa saattaa tietenkin esiintyä monia vaikeasti ratkaistavia tapauksia. Mutta se, joka päästäkseen siitä henkilökohtaisesta vastuusta, joka liittyy tällaisten kysymysten ratkaisuun, tahtoo jättää ne ratkaistaviksi sellaisin dogmaattisin selityksin kuin, että »vapaus suojelee vapautta», että »aatteita vastaan voidaan taistella vain aattein» ja muilla samantapaisilla, hän saa varustautua siihen, että tapausten kulku, kovalla ja karkealla äänellä jonain päivänä asettaa hänelle paljon tunkeilevampia ja huolestuttavampia kysymyksiä.

Haluttomuus ja välinpitämättömyys laillisin keinoin ylläpitää ja puolustaa laillisen järjestyksen lujuttua aikanaan vievät siihen tuomiopäivän hetkeen, jolloin lakia ei enää voida lailla puolustaa. Ennen kaikkea maan niillä yhteiskuntakerroksilla, jotka ovat saaneet osakseen sivistyksen vastuun ja velvoituksen olla antamatta ajatuslaisuuden gramfoonisoiton sokaista itseään, vaikkapa sen levyissä olisi salonkiliberalismin hienoimmat sävelet, vaatavana velvollisuutena on tehdä selväksi, missä on sen vapauden raja, joka on sivistysyhteiskunnan aikaansaannos, ja se vapaus väkivaltaan ja väkivaltaherruuteen, joka meidän päivinämme on selvemmin kuin koskaan ilmaissut tahtonsa. On ollut, ei kauan sitten, aika, jolloin hyvä usko länsimaisten sivistysvaltioiden kuolemattomuuteen saattoi olla käsitettävissä sen kautta, ettei pitkään

aikaan oltu saatu vakavia opetuksia. Nyt sen sijaan puuttuvat kaikki muut puolustukset paitsi alkeellisenkin vaiston ja vastuun tunnon täydellinen puuttuminen siltä, joka ei käsitä, että valtion ja yhteiskunnan täytyy täydellä todella käyttää niitä puolustusaseita, jotka ovat voimassa olevassa laissa ja — missä niitä todellakin puuttuu — luoda ne. Toisella tavalla toimiminen on samaa kuin tien tekeminen leveäksi ja mukavaksi kaikille niille voimille, joiden tarkoituksena on antaa Moskovan pystyttää aasialainen diktatuuri eurooppalaisten lakiyhteiskuntain raunioille.

Svenska Morgonbladet:

"Luonnollisesti on vaikeaa etempää arvostella niitä kaikkia tekijöitä, jotka ovat olleet vaikuttamassa viimeaikaisiin tapauksiin. Ja yhtä vaikeata on meidän, jotka vanhoilta ajoilta olemme tottuneet siihen, että maa on lailla rakennettava, täydellisesti käsittää ne mielialat, jotka ilmeisesti ovat vieneet Suomen kansalta tasapainon. On muistettava, että tämä kansa on enemmän kuin vuosisadan ajan elänyt tavallaan laittomuudessa ja että tämä ei ole voinut olla kaivamatta perusteita lainkunnioituksen alta. Tämä ei ole vähiten ilmennyt suhteessa kieltolakiin. Ja myöskin muilla aloilla on laeista piittaamattomuus saanut kaikkea muuta kuin miellyttäviä ilmauksia. Tämä kaikki voi tosin jossain määrin selittää sitä, mitä nyt tapahtuu, ja on myöskin ymmärrettävää, että vastenmielisyys kommunistien vastuutonta ja mautonta kiihoitusta kohtaan — mikä Venäjän läheisen naapuruuden vuoksi on kaksinverroin vaarallista — voi puhjeta voimakkaisiin ilmauksiin. Mutta myöskään näiden olosuhteiden velvoittava varteenotto ei riitä perusteluksi sille lain ja oikeuden poljennalle, jota nyt mielivaltaisesti tapahtuu."

Aftonbladet:

"— — — lähinnä Skandinaavian on tervehdittävä ilolla Suomessa nyt nousutta taistelua bolshevismia vastaan — sitä suoremalla, jos taistelu voidaan loppuun suorittaa kaikinpuolisen laillisuuden merkeissä; mutta että länsimaat saavat olla kiitollisia, jos Suomessa kyetään millä tavalla tahansa lujittamaan asemia idän raakalaisuutta ja sen tuho-oppeja vastaan."

Sydsvenska Dagbladet:

Suomen presidenttiä, hallitusta ja kansaa on eräiltä tahoilta Ruotsin sanomalehdistössä viime päivinä ankarasti arvosteltu. Ankaria tuomio tai on niinmuotoin lausuttu Lapuan liikkeestä ja sitä kannattavasta suuresta osasta Suomen kansaa. Kommunismi on olemukseltaan vallankumouksellinen ilmiö, joka ei jätä ainoatakaan otollista hetkeä käyttämättä tarkoituspierensä saavuttamiseksi. Tätä ei Ruotsissa käsitetä. Parlamenttaarinen oikeusoppineisuus vaatii sulkemaan silmät tosiasioilta. Suomessa ovat olot toisin. Siellä näkee kansa kommunismissa ainaisesti uhkaavan vaaran. Vapaussodan ajat muistuvat mieliin. Kommunismi on siellä isänmaan petturien liike, joka tahtoo vierailta aseilla pystyttää väkivaltaisen järjestelmän maahan. Tässä valossa on Lapuan liikettä käsiteltävä. Se tahtoo voimaperäisiä toimia kommunismin kukistamiseksi. Mutta niiden, jotka ovat valmiit arvostelemaan Suomen presidenttiä ja hallitusta sen johdosta, että ne avoimesti tervehtivät tätä liikettä, tulisi ennen kaikkea muistaa, että sosialidemokraatit, jotka nyt sanovat olevansa laillisuuden puoltajia, milloin tahansa ovat itse olleet valmiit suosittelemaan ulkoparlamentaarisia menettelytapoja. Kansanvalta ei saa koskaan olla tarkoituspierä. Sen edellytyksenä on, että kaikki tahtovat isänmaan parasta, mutta se tuskin voi ottaa lukuun liikettä, joka olemukseltaan on niin kammoksuttava kuin kommunismi. Onko niinkään varmaa, että kansanvallan suomat oikeudet ovat tyydyttäviä takeita maassa, jossa kansan sielu on myrkytetty isänmaan vihan myrkyllä. Lapuan liike ei ole tässä kohden varma. Sen selvänä tarkoituspieränä on puolustaa kansanvaltaa edellyttämällä että kansanvalta kykenee kukistamaan liikkeen, joka on osoitautunut todelliseksi vaaraksi maalle. Jollei maata voida pelastaa, täytyy kansanvallan periaatteiden väistyä.

Lehti lausuu lopuksi vakaumuksenaan, että Lapuan liike on aatteellinen ja epäitsekäs isänmaallinen liike ja tuntee sen suuren vastuun, joka sillä on isänmaan tulevasta kohtalosta.

Östgöta Correspondenten:

„Oma-aloitteisesti on veljesmaassamme

Suomessa noussut jatkuvaa kommunistista myrkytystä vastustava liike, joka on osoitautunut niin voimakkaasti, että se on saanut hallituksen ryhtymään erikoisiin poikkeuksellisiin toimenpiteisiin kommunistista myrkytystä vastaan. Sopivasta menettelytavasta voidaan olla eri mieltä, mutta ei voi olla toteamatta että lapualaisliike tulkitsee terveille väestönosalle luonnollista vastavaikutusta demokratian saamattomuuteen kommunistisen kiihoitustyön suhteen. On varmasti aivan väärin tulkita lapualaisliikettä fascismin ilmaukseksi. Lähemmäksi totuutta osuu se, joka näkee siinä itsepuolustusvaiston ilmauksen, terveen vastapainon yhteiskuntaa hävittäville voimille.”

Nya Dagligt Allehanda kirjoittaa suomalaisten kommunistien Ruotsiin paon johdosta:

„Ruotsin kansan mielipide kommunistien maanpetoksellisesta toiminnasta on tunnettu. Ruotsin kommunistit ovat avoimesti tunnustaneet olevansa nykyisen yhteiskuntajärjestyksen vihollisia ja vallankumouksellisen kumouksen kannattajia, joka toteutettaisiin vieraan valtion myötävaikutuksella. Suomen kommunistit ovat täsmälleen samalla kannalla. Tästä seuraa, että me emme voi pitää heitä poliittisina pakolaisina tavallisessa merkityksessä. Turvapaikkaoikeuden myöntäminen heille olisi myötätunnon osoittamista ja suoranaista rohkaisua liikkeelle, joka uhkaa koko vapaata pohjolaa. Vaikka ei mitään välitöntä vaaraa olisikaan olemassa, on tässä kysymyksessä elinkysymys Ruotsille yhtä hyvin kuin Suomelle, tavaltaan yhteinen pohjoismainen kysymys. Jos Suomen kommunistit katsovat henkilökohtaisen vapautensa ja turvallisuutensa uhatuiksi, on heillä aina mahdollisuus matkustaa Venäjälle. Mutta Ruotsilla ei ole mitään velvollisuutta, tai syvemmältä katsoen edes mitään oikeutta, antaa heille turvapaikkaa, josta he mielensä mukaan voivat vehkeillä itäistä veljesmaattamme vastaan.”

Göteborgilainen Vår Kamp arvostelee maamme ruotsalaisten suhtautumista syntyneeseen kansanliikkeeseen m. m. :

„Fiat justitia, pereat mundus” tulkitsee valitettavasti nyt Suomessakin ylikultivoi-

dun ruotsalaisenrodun kantaa. Isänmaa menköön, kunhan laki pysyy." Onhan se ylhäinen periaate, hyvinsoveltava hienolle kulttuurikansallisuudelle, jossa lainkunnioitus kulkee veriperintönä polvelta toiselle. Mutta isänmaallinen se ei aina ole. Ja se oli kuitenkin ruotsalainen mies, erään nykyisen Suomen ruotsalaisen johtomiehen kaima, joka aikoinaan ampui venäläisen kansankiduttajan, Bobrikoffin. Se oli isänmaallinen teko, mutta kaikkea muuta kuin lainmukainen. Me uskomme, että Suomen ruotsalaiset ovat suvustaan huonontuneet sitten sen ajan jos heidän eduskuntamiehensä nyt lähtevät sille väärälle ja vaaralliselle tielle, että antavat maansa uusien sortajien, ryssän käytyreinä toimivien kommunistien, viedä koko maan perikatoon ainoastaan siitä syystä, että kelvoton laki sen sallii, ja että suomalaiset kansallisuutena ovat vaarallisia ruotsalaisille.

Eikö siinä ole tarpeeksi, että Ruotsin ruotsalaiset ovat siihen määrin suvustaan huonontuneet, että he eivät kohta enää tahdo, eivätkä voi eivätkä saa suojata itseään, kotejaan, sivistystään ja maataan ei sisäisiltä sen paremmin kuin ulkonaisiltakaan vihollisilta?"

Näytteenä maamme sos. demokraattien johtamasta kirjoitustavasta esitetäköön seuraavat:

Upsala Nya Tidning tokaisee:

»Todennäköisesti menee kehitys siihen, että valtiopäivät pakotetaan hyväksymään sarja kansanvallanvastaisia lakeja, jotka tulevat asettamaan Suomen toisten puolivillien valtioitten tasolle, jotka eivät ole kypsyneet sivistyneeseen yhteiskuntamuotoon. Nämä kansanvallanvastaiset lait voidaan myös kohdistaa Suomen ruotsalaisiin; sillä suomalainen fascismi ja suomalainen nationalismi ovat kyllä saman hengen lapsia.»

Social- Demokraten kirjoittaa:

„Suomen sosialidemokraatit eivät antaneet Svinhufvudin hallituksen erouhkan itseään peloittaa. He pelastivat Suomen eduskunnan täydellisen antautumisen häpeästä lapualaistahdon edessä äänestämällä kansanvallanvastaisten lakien kiireellistä käsit-

telyä vastaan. Tulos oli odotettu — valtiopäivän hajoitus ja uudet vaalit.

Se, joka voittaa aikaa, voittaa kaikki, sanoo vanha tunnettu sananlasku. Tällä hetkellä on torjuttu lapualaishengen kansanvaltaisesta perustuslaista ja poliittisesta järjestyksestä saman voiton laillistuttaminen. Mutta kuinka kauaksi? Sen pahempi, on pelättävä, että Suomen vaalitaistelu tulee käymään lapualaisterrorin merkeissä ja että uusien vaalien tulos tulee olemaan kansantahdon irvikuva. Saadaan nähdä, ovatko terveet ja todellisessa merkityksessä yhteiskuntaa säilyttävät voimat, jollaisia Suomen kansan keskuudessa edelleen on, kyllin voimakkaat saamaan yliotteen poliittisesta hysteriasta ja fascistisistä kaappaushankkeista. On viimeiseen asti toivottava, että niin tapahtuisi, mutta tulevaisuus näyttää suurena määrin epävarmalta."

NORJASTA JA TANSKASTA

ei ole tässä käytettäväksi kuin pari leikkelettä.

Norjan Arbeiterbladet kirj. m. m.:

„Nyt on — erikoisesti huomioonottaen suomalainen lapuanliike — noustava taisteluun fascismia vastaan. Kohta saamme jonkunlaisia uskommunistisia fascisminvastustamiskomiteoita ja Tukholman konferenssin. Mutta mitä nämä saavat aikaan? Ei mitään. Keinotellaan sillä onnettomalla tilanteella, johon Suomen työväenluokka on joutunut. Tätä käytetään sisäisten taistelujen taktillisten manööverien hyväksi. Ja silloin vain petetään ne, joiden avuksi pitäisi rientää.

Mitä kokemus meille osoittaa? Sitä, että niin pian kuin työväenliike on hajoitettu, kun se on käynyt enemmän tai vähemmän voimattomaksi, on annettu fascistisille ryhmille ja joukoille yllykettä. Luuleeko kukaan, että Mussolini olisi uskaltanut tehdä vallankaappausta, jos työväenluokka olisi ollut yhtenäinen ja päättävä? Ei koskaan. Ja jos hän olisi uskaltanut yrittää, niin hän olisi kärsinyt perusteellisen tappion. Luullaanko, että lapuanliike olisi pesiintynyt ja saavuttanut mitään kannatusta, jos Suomen työläiset olisivat seisoneet yhtenäisinä?

Ei. Tämä olisi ollut aivan mahdotonta. Suomen Ammattijärjestön härkäkommunistinen johto järjesti viime vuonna yleislakon määrätyksi päiväksi. Ja siitä tuli niin täydellinen tappio, että ammattiyhdistysliikkeen arvovalta perusteellisesti tuhottiin. Yhtenäisyys oli särjetty ja työväestön iskuvoima, tehty mitättömäksi. Maa oli enemmän tahi vähemmän avoin fascistisille aineksille.

Tanskan „P o l i t i k e n ” ihmettelee:

„Talonpoikain marssi Helsinkiin ei muodostunut kansanmielenosoitukseksi, vaan joukkojen katselemukseksi, mobilisoimiskokeeksi.

Toistaiseksi voidaan todeta, että Svinhufvudin hallitus on kokonaan alistunut lapualaisten johtajien tahtoon. Itse tasavallan presidentti hallituksen etunenässä otti vastaan marssivan talonpoikauskulkeen ja antoi siunauksensa Lapuan liikkeen päämäärälle. Mille päämäärälle? „Sille isänmaalliselle päämäärälle, että Suomen demokraattisesta yhteiskuntajärjestyksestä pidetään kiinni.”

Jos tämä on todella päämäärä, niin tie, joka on valittu, on mitä merkillisin. Se on sitä merkillisempi, kun parhaalla tahdollakin on mahdotonta nähdä, että maa olisi ollut jossakin hätätilassa.”

Monet tanskalaiset sekä Kööpenhaminan että maaseutukaupunkien lehdet myöskin käsittelevät Suomen viimeaikuisia tapahtumia. *H o r s e n s F o l k e b l a d* lopettaa viisipälistäisen kertomuksensa mielenosoituksesta Helsingissä sanoin: lähdimme pois voimakasta muistoa rikkaampina. Olimme saaneet vilkaista Suomen kansan sieluun ja ymmärtäneet, että siellä ei peljätä ryhtyä toimeen, kun kyseessä on koti, isänmaa ja vapaus. — *H o r s e n s A v i s* sanoo, ettei Helsingin mielenosoitusta unohdeta pian. »Me, jotka ehkä tähän asti olemme pitäneet Suomea reunavaltiona, me painamme suomalaiset sydämillemme, eikä tämä ole puhetapoja ja tyhjiä liikkeitä vaan kiitollisuudella me puristamme Suomen kättä, ja se kädenpuristus on ystävän kättely.»

EESTIN

lehdet ovat ymmärtäneet Lapuan liikkeen asian oikein ja siksi ei ole syytä

niitä sen enempää selostaa. Eestiläisillä ja meillä on samat edut valvottavana ja sama sisäinen ja ulkoinen vaara torjuttavana.

LIETTUAN

hallituksen pää-äänenkannattaja *L i e t u v o s A i d a s* sanoo:

„Suomen tapahtumat ovat kiinnittäneet koko maailman huomion tähän maahan. — — — Parikymmentä tuhatta järjestynttä miestä asettaa uuden hallituksen sivuttaen eduskunnan. Voitaisiin mahdollisesti sanoa, että tämä on väkivaltaisuutta, mutta lapualaiset eivät saavuttaneet voittoaan väkivallalla vaan moraalisella voimallaan. Lapualaisliike ei ole väkivallan, vaan moraalisen voiman ilmaisu. Parlamentti, kansan edustajisto, on valtion korkein elin, sen olisi pitänyt huolehtia maan turvasta. Mutta se valitettavasti ei pystynyt siihen.”

LATVIASSA

L a t v i s lehti kirjoittaa:

»Vastoin »kaikkien maiden proletaarien» nostattamaa huutoa täytyy ennen kaikkea korostaa, ettei lapualaisliikkeessä valtiosäännön kannalta ole mitään lainvastaista. Jos kommunistinen kirjapaino hävitetään ja pari kommunistista agitaattoria viedään sinne, minne he eivät haluaisi, jos parin maansa pyhättöjä pilkanneen miehen housut kiskottaa jalasta, niin nämä tapahtumat saattavat kiinnostaa rikostutkijaa, mutta ovat valtio-oikeudellisessa mielessä vain sivutapauksia, jotka eivät sivuakaan valtiosääntöä. Ja jos tutustutaan lapualaismiesten matkaan Helsinkiin, antaa heidän noudattamansa kuri todisteen siitä, että liike on hyvin voimakkaan ja määrätietoisen johdon alainen, mikä tietää mitä se tahtoo ja myöskin kykenee tahtomansa toteuttamaan pienempiä yksityiskohtia myöten. Tämän liikkeen pahinkaan vastustaja ei voi nähdä mitään lainvastaista siinä, etteivät liikkeen kannattajat ole tehneet mitään muuta kuin käyttäneet hyväkseen demokraattisten maitten valtiosääntöjen myöntämiä ja kaikkien maiden demokraattien puoltamia oikeuksia. Jos tässä tapauksessa näiden vapauksien käyttö

kohdistuu noita demokraatteja vastaan, niin ei se muuta asiaa.

Mutta vaikka lapualaisliike tähän saakka on täydellisesti kulkenut lain uomassa, niin merkitsee se kumminkin täydellistä muutosta Suomen valtioelämässä. Kuin taikaiskusta on maalaisliiton velto ja voimaton hallitus hävinnyt näyttämöltä ja Svinhufvudin hallitus astunut sen tilalle saaden heti voimakkaan enemmistön tuekseen.»

Demokratian kaikkien periaatteiden mukaisesti valittu parlamentti, jolla kaikkien demokratian oppien mukaan on kansan tahdon ilmituomisen yksinoikeus, on vastalauseetta mukautunut toista tietä Hinautuvaan kansantahtoon. Tästä seuraa, että joko lapualaisliike ei ole »kansan ääni» eikä parlamentissa ilmenevän todellisen kansan tahdon olisi pitänyt taipua tuon liikkeen edessä niin nöyrästi, tai sitten lapualaisliike on todellinen »kansan ääni» eikä parlamentti siinä tapauksessa ole kansan tahtoa ilmituonut oikein. Tämä on parlamentarismien teoreetikoille vaikea pätkinä, jota he pureksivat ja johon he voivat taittaa hampaansa. Joka tapauksessa on kyseessä varsin kiintoisa ilmiö, että parlamentin muuttua täydellisesti, vieläpä voisi sanoa: syöksee valasta kansanliike eikä suinkaan diktaattori eikä valkoisella ratsulla ratsastava kenraali.

»Lapualaisliike on vastalause meidän aikamme epäjumalien — parlamentarismien syrjäkasvannaisten johdosta.»

SAKSAN

lehdet kirjoittelevat seuraavaan tapaan:

Das Evangelische Deutschland.

»Laviinin tavoin paisuva kansannousu, joka on lähtenyt Keski-Suomen Lapua-nimisestä pitäjästä, on ensimmäinen tapaus, jolloin eurooppalainen kansakunta on valmistunut vastamyrkyn tuhotakseen kommunismin hiipivän, hävittävän, myrkynkaltaisen vaikutuksen, ja on voittoaisti menestynyt siinä. Selvästi kauhistuneina kommunistien yhä röyhkeämmäksi käyvistä maanpetollista ja Jumalaa pilkkaavasta toiminnasta, ovat Suomen keskimmäisen maakunnan, Pohjan-

maan, hurskaat ja isänmaalliset talonpojat ryhtyneet itse auttamaan itseään, kun hallitus oli toimeton. Liikkeen vaikuttamista on uskonnollinen vaikutin tykkänään etualalla, talonpoikais- ja kansallistietoisuuden astuessa taka-alalle. Ne 12,000 talonpoikaa, jotka marssivat Helsinkiin, olivat enimmäkseen pappien johtamia. Vakavia talonpoikaishahmoja kiivain kasvoniilmein, harmaa tukka riippuen pitkänä otsalla, lujia, taipumattomia miehiä, täynnä pidätettyä voimaa! Valtioneuvoston torilla pidetty jumalanpalvelus muodosti huippukohdan. Monet talonpojat nähtiin käsi rinnalla lausuvan Isämeidän papin mukana kuten katumuksen harjoittajat, jotkut itkivät. Rukous koski kommunismin hävittämistä, ei kenties senvuoksi, että olisi tunnettu välittömän vaaran uhkaavan, vaan koska se näistä talonpojista tuntui Jumalan pilkalta, että parlamentin puhujalavalla saatiin pitää kommunistisia propagandapuheita.»

Vossische Zeitung:

„Tarkastelu vaikeutuu kun äkkiä joutuu seuraamaan uutta kumouksellista liikettä, joka voimakkaana työntyy esiin, mutta joka, kuten kaikki aidot ja äkkinäiset liikkeet, ei vielä ole ajatellut ohjelmaansa ja ideologiaansa. Voi sattua, että tällainen liike saa kansanjoukot mukaansa, että nämä joukot saadaan liikehtimään ja marssimaan — niin, vieläpä että se lopulta pääsee perille, kauempana olevan tietämättä, mitä se oikeastaan tahtoo. Tämän vaikutuksen tekee lapualaisliike, joka on Suomessa tällä hetkellä puhjennut ja jolla on silmiinpistävää yhtäläisyyttä fascismin kanssa. Liike on vasta alkuasteillaan ja silloin on vaikea antaa siitä selvää määritelmää. „Yhden asian vuoksi alkavaa kriisiä, sanoo Jacob Burckhardt, seuraa usein, ilman että sitä jaksettaisiin välttää, sarja muita asioita. Tämöisessä tilanteessa voivat yksityiset osalliset olla täysin tietämättömiä siitä voimasta, joka lopuksi on valtaava taistelukentän.“

Lehti kuvaa sen jälkeen lapualaisliikkeen syntyä. — Suomen kansalla on vanhat vapautta rakastavat ja kansanvaltaiset perintävät. Väkivallantekojen sijasta luotettiin venäläissorron aikana oikeuteen ja passiiviseen vastarintaan. Edellisestä johtuu, että sisällissodan jälkeen pian kaikki rajoitta-

vat määräykset poistettiin. Kommunistit saivat siis rajoittamattoman vapauden. Propagandaa, sanomalehdistöä ja järjestöjä he käyttävätkin hyväkseen. — Moskovan tukissa toimintaa. Punapaita-näytelmä Lapualla suututti talonpoikia, syntyi yhteenottoja. Tämä sai välittömästi tulen syttymään. Monissa muissa paikoissa seurattiin esimerkkiä. Kommunistivastaisia mielenosoituksia ja väkivallantöitä sattui. N. s. lapualaiset muodostivat liiton: Suomen Lukon, joka saa eri tahoilta kannatusta. Nopeasti on luja, suuri järjestö valmis, (maassa, jossa ei ole neljää miljoonaa asukasta ja jossa asutus on harvaa) järjestö, joka marssii Helsinkiin ja pakottaa hallituksen omaa tahtoaan noudattamaan. Liikkeellepanevana voimana oli siis ensi sijassa taistelu kommunismia vastaan.

Liikkeessä on sen lisäksi selvästi uskonnollisia piirteitä. Sitä osoitti jo marssi Helsinkiin, jossa pääasiallisesti papit puhuivat. Voi hyvin ymmärtää, että näin on vielä enemmän laita maaseudulla ja että papisto siellä etupäässä tulee johtamaan ja ohjaamaan talonpoikain liikettä."

Leipzigener Neueste Nachrichten kirjoittaa otsikolla

„Euroopan vahti itää vastaan" pitkän myötätuntoisen kirjoituksen Lapuan liikkeestä. On naurettavaa, lausuu lehti, että Suomen sosialidemokraatit lähettävät maailmalle avunhuudon muka uhatun vapauden puolesta. Sokaistumista hipoo se, että Saksan sosialidemokraattiset lehdet julkaisevat tämän avunhuudon. Kaikki, joiden silmät eivät ole puoluepölyn sokaisemat, tietävät, että Suomen hallituksen johdossa oleva pääministeri Svinhufvud on kaukana kaikesta pimeästä taantumuksellisuudesta. Sellaisen imehen kehtaavat Saksan sosialidemokraatit panna häpeäpaaluun sentakia, että hän on antanut kommunisteille tukevasti sormille.

PUOLAN

lehdet omistavat laajaa ja yksityiskoh-
taista huomiota Suomen tapahtumille:

Rzeczpospolita, korostaa liikkeen yksinomaan kommunismia vastaan tähtäävää ja sen epäpoliittista ja epäfascistista

luonnetta. „Lapuan liikettä ei saa pitää minään pyrkimyksenä diktatuuriin eikä minään antiparlamentaarisena liikkeenä, vaan pyrkii se yksinomaan kommunismin tuhoamiseen ja poliittisten olojen terveyttämiseen." „*Slowon*" kirjoitus käsittelee etupäässä talonpoikaismarssia, jonka lehti syineen ja tarkoituserineen ymmärtää ja hyväksyy. „*Kurjer Polski*" kirjoittaa samoin meitä hyvin ymmärtävään suuntaan ja „*Dzien Polskissa*" julkaisee kreivi *Adam Römer*, joka aikanaan toimi Puolan Helsingin lähetystön sotilasattasheana, pitkänpuoleisen kirjoituksen Suomen oloista. Hän kuvailee meidän vapaustaisteluamme ja olojamme senjälkeen sekä huomauttaa siitä laajalle levinneestä tyytymättömyydestä ja vihasta, joka toistakymmentä vuotta on salassa kytenyt Suomen rehdin kansan keskuudessa ja joka nyt etsii itselleen toimintamuotoja puhdistaaakseen yltään venäläisen punapaidan häpeän — punapaitojen riisuminen Pohjanmaalla kuvataan kirjoituksessa yhtä tarkasti kuin muutkin tapahtumain kehitykseen vaikuttaneet tapahtumat. Kirjoituksen lopulla muistellaan sitä turvaa, jonka Suomi aikanaan tarjosi puolalaisille pakolaisille. „Suomelta ei nyt myöskään puutu Puolassa uskollisia ystäviä. Meidän harrastuksemme ovat täysin yhtäläisiä", päättyy kirjoitus, joka on julkaistu kirjoittajan koko nimellä.

TSHECKOSLOVAKIAN

Sosialdemokraten kirjoittaa
maamme sos. demokraattien julistuk-
sen jälkeen:

Missä bolshevikit harjoittavat vallattomuuksia, siellä pidetään vapauttavana taistelua heitä vastaan. Suomi ei ole ensimmäinen maa, jossa bolshevismi on antanut veitsen taantumuksen käteen.

Suomen fascismin voimistumiseen on muitakin syitä. Niitä on epäilemättä löydetävissä suuren talonpoikaisväestön huonossa taloudellisessa asemassa. Lisäksi ei bolshevistinen kiihoitustyö Neuvosto-Venäjän läheisyyden vuoksi ole siellä niin naurettavaa mörköilemistä kuin täällä, vaan nostaa se muistoja kansalaissodan kauhuista. Taantumukselliset voivat helposti käyttää kii-

hoitustarkoituksiinsa kommunistien tunnuslausetta Neuvosto-Suomesta, sillä porvaristo ja talonpoikaisto näkee siinä todellisen vaaran maan itsenäisyydelle, eivätkä myöskään Neuvosto-Venäjän kollektivisointipyrkimykset, maan väkivaltainen riistäminen talonpojilta, ole voinut olla nostamatta suutumusta Suomen talonpoikaisväestössä. Punaiset paidat, joita kommunistit käyttivät mielenosoituksellisesti, eivät tosin olleet syynä, mutta kuitenkin Suomen suurtilanomistajien ja pappien johtamana lapuanliikkeen viimeisenä kiihokkeena.

Suomen sosialidemokraattisen puolueen näinä päivinä kaikkien maiden työläisille antaman julistuksen täyttää tietoisuus vakavista vaaroista, jotka uhkaavat Suomen työväenliikettä, ja se herättää kaikkialla niin ymmärtämystä kuin myötätuntoakin taantumuksen ankarasti ahdistamia suomalaisia veljiä kohtaan. Kaikissa työläisyhdämissä elää toivo siitä, että Suomen työväestön onnistuisi selviytyä murtumattomin voimin maailman kommunistiensyystä maassa syntyneestä vaikeasta tilanteesta."

UKRAINAN

hetmannijärjestöt ovat lähettäneet Kosolalle seuraavansisältöisen tervehdyksen:

„Hetmannijärjestöt, jotka ovat ottaneet päämääräkseen vapaan Ukrainan valtakunnan perustamisen kristillisen moraalien, oikeusjärjestyksen ja yksityisomaisuuden tunnustamisen pohjalla, toteavat täten, että bolshevististen vallanastajien vainoamisysteemi ja julmuus tuhoavat uskonnon ja perhe-elämän maassa. Miljoonat talonpoikamme on tuhottu maastakarkoittamalla ja teloittamalla. Meidän luonnonrikkaan maamme ovat nämä vallanastajat yhdentoista vuoden kuluessa muuttaneet kurjuuden ja nälän maaksi ja nyt, kun talonpojilta on viety viime toimeentulomahdollisuus ja viljanjyväkin, koetetaan heistä tehdä maaorjia kollektivisoinnilla, kuten sortajat nimittävät sitä. Siksi ovat hetmannijärjestöt päättäneet lähettää sydämelliset tervehdyksensä Suomen talonpojille heidän äkkinäisen ja

aktiivisen nousunsa johdosta sen takia, että tämä meille läheinen liike on tuonut tietoon, mitkä vaarat uhkaavat Suomen itsenäisyyttä bolshevikien harjoittaman toiminnan taholta. Myötätuntomme osoitukseksi tervehdimme Lapuan liikkeen ansiokasta johtajaa Kosolaa."

ENGLANNIN

johtava lehti Times kirjoittaa:

„Mielenosoitus voitaneekin tulkita kansalliseksi julistukseksi siitä, että Suomi lopullisesti on tuominut kommunismin. Vaikka ei koskaan ole ollut epäilystä, ovatko kansan suuren enemmistön sympatiat kansallisten elementtien vaiko kommunistien puolella, on Venäjältä yllytetty kommunismi salassa vielä levinnyt myrkyllisen idun tavoin tehtaasta tehtaaseen, kylästä kylään. Aivan äskettäin nuorkommunistit olivat rohkaistuneet loukkaamaan suomalaisen kansallistunnon keskuspaikkaa Pohjanmaata, joka aina on ollut kansallisen hengen sydän niin Ruotsin kuin Venäjän yrittäessä saattaa maa ulkolaisen ikeen alle. Maakunnan traditioille uskollisina talonpojat päättivät nyt yhdessä nousta kommunismia vastaan. Liike alkoi Lapualla, jossa punaroistoja pahoitpideltiin. Lapualaiset päättivät, että kommunismirutto on hävitettävä koko maasta järjestämällä kostotoimia kostotoimia kommunisteille, missä saattoi tavata heitä sekä maaseudulla että pääkaupungissa. Osa toimenpiteitä tosin ei mahtunut lain puitteisiin, mutta yleinen mielipide katsoi vian olevan ei niin paljon lapualaisissa kuin laeissa. Kallion hallituksen esitykset eduskunnalle eivät tyydyttäneet lapualaisia ja Kallio teki tilaa kansallisen hallituksen muodostamiselle Svinhufvudin johdolla, joka on Suomen tärkein poliittinen nimi. Sosialidemokraatitkin täysin yhtyvät hänen kommunismi-inhoonsa. Hänen tehtävänään täytyy olla palauttaa yleinen luottamus, lujittaa lain kättä oikeiston ja vasemmiston loukkauksia vastaan. Suuren innostuksen vallassa ja häiriöittä tapahtunut mielenosoitus ennustaa hyvää hänen menestykselleen. Sitäpaitsi lapualaiset on tyydytetty ja joukot hajautuneet kotiseuduilleen. Svinhufvud nauttii tunnetusti presidentin täyttä luotta-

musta ja hänellä on selvästi takanaan kansallismieliset. Mannerheim oli erikoisesti kutsuttu olemaan läsnä mielenosoitustilaisuudessa ja hän piti isänmaallisen puheen, kuten presidenttikin. On osoitettu maailmalle, että Suomi, jolla on ollut runsaat mahdollisuudet tarkastaa lähiseuduillaan kommunismia, ei tahdo olla missään teemisissä sen kanssa.

The Economist kirjoitti ensin:

„Tapaus on luonteenomainen Suomen kaksinaiselle luonteelle — maa, joka on osaksi pohjoismaalainen osaksi turaanilainen rotuominaisuksiltaan ja vastaavasti vaihtelevainen tavoiltaan. Kasvatukseen ja yhteiskunnalliseen lainsäädäntöön nähden Suomi on — ja oli kauan ennen sotaa, silloin kun se oli suuriruhtinaskunta — Skandinavian maitten tasolla oleva edistynyt maa. Sisällissodassa „valkoisten" ja „punaisten" välillä, joka käytiin 1918 tuli sellainen julmuuden piirre esiin, joka ulkomaalaisille tarkkaajille muistutti Suomen turaanilaista serkkua Unkaria. On toivottavaa, että pohjoismaalainen eikä turaanilainen piirre Suomen elämässä säilyisi".

Johon konsuli Bell sitten vastasi ker-
toen

juuri saapuneensa Suomesta ja siten voit-
vansa vakuuttaa, että useat mainitussa kir-
joituksessa esiintyvät kohdat ovat täysin
virheellisiä. Suomessa ei ole ollenkaan kysy-
myksessä fascismi. Kallion hallitusta ei ole
laittomin keinoin pakoitettu eroamaan, vaan
se erosi vapaaehtoisesti saatuaan eduskun-
nalta luottamuslauseen. Svinhufvudin halli-
tus muodostettiin jo ennen talonpoikais-
marssia. Lapuan liikkeen juuret ovat Suo-
men talonpoikaisväestössä ja siihen ovat
yhtyneet suurella yksimielisyydellä Suomen
suomenkielinen ja ruotsinkielinen kansa. Ta-
pahtuneet kommunistiryöstöt ovat nuoren
väen ilmaisemaa kärsimättömyyttä hallitus-
vallan kauvan jatkuneen suvaitsevaisuuden
johdosta, mitä tulee kommunistien toimin-
taan. Puolueeton katselija ei voi olla tyydy-
tyksellä huomaamatta Suomen kehittyvän
terveitä länsimaisia suuntaviivoja pitkin.

BELGIALAISESSA

Le Matinissa kirjoittaa meille tunnet-
tu Suomen-ystävä, lehden toimitussihteeri
M. Willy Koninckx, nimimerkillään
varustetun kirjoituksen Suomen tapahtumista.
Hän selittää siinä liikkeen alkuvaiheita,
asettuen alun perin täysin ymmärtäväiselle
kannalle siihen nähden. Hän toteaa, että
Suomen kansan syvät rivit ja suuri enem-
mistö ovat pohjaltaan kommunismille hyvin
vihamieliset ja että nykyinen liike ei ole
millään tavoin vallankumouksellinen eikä
edes kaupunkilaisliike, vaan että sen rivei-
hin lukeutuu paljon yksinkertaisia talon-
poikia ja työläisiä, jotka eivät voi sietää
Moskovan myrkkkyylvöä. Suomessa ym-
märretään, että kommunistinen tasavertai-
suus tarkoittaa vain alkeellista orjuutta ja
että Suomen kansa ei tahdo muuta kuin
saada elää rauhassa kulttuuriperintöään vaa-
lien. Kirjoittaja toivoo, että erinäisten mui-
denkin valtioiden hallitukset kuuntelisivat
Suomesta kantautuvia ääniä, joita kirjoittaja
pitää hyvän liennon arvoisena. Kirjoittaja
nojautuu lopuksi Suomen tapahtumiin vaa-
tiessaan, ettei hänen maansa antaudu suh-
teisiin, enempää kaupallisiin kuin diplo-
maattisiinkaan, maan kanssa, joka rehellis-
ten asiamiesten asemesta lähettää ulkomaille
provosoivia agenteja.

ITALIAN

lehtiä Lapuan liike on erikoisesti kiin-
nostonnut.

Il Giornale d'Italia, joka huomaut-
taa, että liikkeeseen on liittynyt mitä eri-
laatuisimpia kansanaineksia. Lapuan mie-
het ovat vanhojen kansallisten ihanteiden
uskollisia palvelijoita. He edustavat sitä
kansan tervettä osaa, jota politiikka, elä-
män kompromissit ja kaupunkilaishenki ei-
vät ole turmelleet. He niin muodoin eivät
ainoastaan puolusta omaa pientä omaisuut-
taan, vaan itse kansan sielua. He vastustavat
kommunismia, koska se nuorisossa pyrkii
turmelemaan kansallisuuden, uskonnon ja
perheen tunteita sekä politiikassa ja valtios-
sa tuhoamaan yhteyden periaatteen ja kan-
sallisen nousun saavutukset.

Kirjoitus päättyy seuraavasti:

„Demokraattinen ja parlamentaarinen järjestely, joka Suomessa luotiin itsenäisyyden jälkeen, on nopeasti vanhentunut ja rappeutunut, niinkuin on tapahtunut Saksassa ja Itävallassa keisarivallan kukistuttua, eikä se ole kyennyt estämään bolshevismien kehittymistä maassa. Suomessa, missä ei ole kuin puolineljättä miljoonaa asukasta, on kuusi poliittista puoluetta, jotka nekin jakaantuvat eri ryhmiin. Kolmetoista vuotta kestäneen itsenäisen elämän kuluessa Suomella jo on ollut kaksitoista erilaisuutta, milloin oikeiston, maalaispuolueen tai sosialistien, milloin puolueiden kokoomuksen muodostamaa hallitusta, joita on luotu ilman todellista välttämättömyyttä, ainoasaan niiden sisällisten poliittisten taistelujen nojalla, jotka kuuluvat parlamenttaarisin tapoihin. Tämä pääkaupungin politiikka ei hengitä maan raikasta ilmaa. Suomi on kehittänyt ja uutterasti työtä tekevä maa, mutta silläkin on suuret sisälliset ja ulkonaiset tehtävät ratkaistavana: maan puolustus Venäjää vastaan, sen aseman määrääminen balttilaisten maitten keskuudessa, sen suunnattoman alueen asuttaminen, teollisuuden järjestäminen ja taloudellisen pulan voittaminen. Rauhallinen ja asukasluukuun nähden vähäväkinen Suomi ei tavoitele rajojensa laajentamista. Mutta paljas olemassa olo ei ole sille kyllin; se tarvitsee myöskin voimaa pystyäkseen määräämään tapahtumia. Lapuan miehet oivaltavat, ettei nykyinen valtiollinen järjestö riitä tämän tehtävän suorittamiseen. He vaativat enemmän tarmoa, enemmän säännöllisyyttä, enemmän toiminnan pysyväisyyttä. Siitä syystä heidän liikkeensä, ollen vielä toiminnan alkuvaiheella, pyrkii lujan hallitusvallan luomiseen.”

Mussolinin perustama „I l Popolo data-lla” niminen Milanon lehti julkaisi 4. p:nä pitkän Lapuan liikettä koskevan kirjoituksen, jonka tekijä on Helsingin fascio-yhdistyksen sihteeri, Domenico Grenici. Hän nimenomaan painostaa liikkeen rauhallista sävyä. „Se ei suunnittele mitään valloitusta, eikä siinä ole määrättyä tahtoa kukistaa valtiomuotoa ja toimittaa vallankaappausta. Helsingin marssin tarkoituksena on painostaa hallitusta ja eduskuntaa ja pakoittaa ne, vakavampien tapahtumien uhalla, hyväksymään poikkeuslain, jonka nojalla kommu-

nistipuolueen toiminta Suomessa kokonaan lopetetaan. Tehtyään selkoa kommunistien toiminnasta sekä hallituksen ja kansan suhtautumisesta siihen, tekijä toteaa, että Lapuan liike lyhyessä ajassa on onnistunut itselleen luomaan valta-aseman julkisessa elämässä. „Harvoin”, hän kirjoittaa, „on nähty niin nopeaa, niin tuimaa, niin palavaa poliittisen liikkeen kehittymistä”. Hän kertoo sitten Lapuan liikkeen tunnetuista vaiheista. Sitä vastustava „demo-liberaalit” ja sosialidemokraatit, sanotaan artikkelissa, osaavat vain huutaa sitä vastaan eivätkä, kuten Lapuan miehet, toimia. Lopuksi tekijä kuvaili sitä jännitystä, joka vallitsi Helsingissä talonpoikaismarssin edellisinä päivinä. Ei ole laskettava hänen syökseen, että kuvauksen värit tulivat liian synkiksi. Olihan tilanne noina päivinä todellakin vakava. Kuitenkin hra Grenici lisää, että Suomen kansan rauhallinen, tyyni ja totinen luonne huomattavassa määrässä takaa järjestyksen säilymisen. — Kiitettävällä olojen tuntemuksella hra Grenici huolellisesti välttää kaikkea Lapuan liikkeen ja Italian fascismin vertaamista. On kuitenkin luonnollista, että Italian fascistit suurella myötätunisuudella seuraavat liikettä, joka niinkuin aikoinaan nouseva fascismi tuimasti nousee Moskovasta tulleita yhteiskuntaa turmelevia roimia vastaan.

NEUVOSTO -VENÄJÄN

lehtien kanta on luonnollisesti hyvin katkeransynkkä.

Isvesti ja Moskovassa kirjoitti hallituksen muodostumisen jälkeen:

„Fascistisia virtauksia ovat aina tukeneet imperialistiset valtot jotka luultavasti ovat keksineet, että Suomea voidaan käyttää suojapaikkana neuvostoliittoa vastaan. Suomen porvaristo on lähtenyt suuntaan, joka merkitsee välien kärjistymistä neuvostoliittoon ja se toivoo tällä liikkeellä saavansa ulkomaisen lainan „neuvosto vihamielisen rintaman lujittamiseksi”. Yleinen mielipide neuvostoliitossa, jatkaa lehti, käsittää vallan hyvin Suomen tapahtumain sisä- ja ulkopolitiittisen merkityksen. Neuvostohallituksen politiikka ei luonnollisesti kuitenkaan anna suistaa itseään rahallisilta raiteiltaan. Neuvostoliiton työväenluokka voi rauhallisesti odottaa tapahtumien kehittymistä.”